

В. С. ГОНЧАРЕНКО

GONCHARENKO V. S.

аспірант, Академія адвокатури України
(Науковий керівник –
кандидат юридичних наук О. М. Коротун)

ДИСЦИПЛІНАРНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ АДВОКАТА ІНОЗЕМНОЇ ДЕРЖАВИ В УКРАЇНІ

DISCIPLINARY LIABILITY OF A LAWYER OF FOREIGN STATE PRACTICING IN UKRAINE

*Тези доповіді на Науковій конференції аспірантів, молодих вчених і практиків
«Актуальні питання законодавчого й організаційного забезпечення здійснення правової допомоги в Україні»,
27 березня 2015 року, Київ, Академія адвокатури України*

Конституція України у ст. 59 закріпила право кожного на правову допомогу. Тому саме ця стаття Конституції України проголошує існування одного з найважливіших правових інститутів – інституту адвокатури, основними завданнями якого є забезпечення права на захист від обвинувачення та надання правової допомоги при вирішенні справ у судах та інших державних органах [1].

Необхідність комплексного реформування засад здійснення адвокатської діяльності в Україні та забезпечення умов надання адвокатами кваліфікованої правової допомоги відповідно до міжнародних стандартів, зумовили прийняття 5 липня 2012 року Верховною Радою України нового Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

На відміну від попереднього Закону України «Про адвокатуру» 1992 року, нормами нового Закону не тільки запроваджено систему органів адвокатського самоврядування, змінено дисциплінарну процедуру притягнення адвокатів до дисциплінарної відповідальності, а і, вперше, урегульовано право адвоката іноземної держави на здійснення адвокатської діяльності в Україні.

Як зазначалося у пояснювальній записці до проекту Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», на виконання рекомендацій європейських експертів Спільної програми Європейського Союзу та Ради Європи «Прозорість та ефективність судової системи України» (Експертний висновок щодо проекту Закону України «Про адвокатуру» від 13 жовтня 2009 року), а

також Венеційської комісії та Дирекції з питань правосуддя та людської гідності у складі Генеральної Дирекції з прав людини та верховенства права Ради Європи (Спільний висновок щодо проекту Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» № 632/2011 від 18 жовтня 2011 року) законопроектом передбачено можливість допуску адвокатів іноземних держав до здійснення адвокатської діяльності на території України.

У законі України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» питання діяльності іноземних адвокатів на території України містяться у окремому розділі VIII «Здійснення в Україні адвокатської діяльності адвокатом іноземної держави. Особливості статусу адвоката іноземної держави» [2].

Адвокат іноземної держави набуває право на здійснення адвокатської діяльності в Україні з моменту включення його до Єдиного реєстру адвокатів України.

При здійсненні адвокатом іноземної держави адвокатської діяльності на території України на нього поширюються не тільки професійні права адвоката і гарантії адвокатської діяльності, а і покладаються обов'язки адвоката, визначені Законом.

Цікавим є досвід допуску іноземних адвокатів до адвокатської професії та застосування до таких адвокатів дисциплінарних заходів у Федеративній Республіці Німеччини.

Так, відповідно до ч. 1 параграфу 206 Федерально-го Положення про адвокатуру Німеччини, грома-

дянин держави-члена Світової організації торгівлі, який здійснює свою професійну діяльність, яка за освітою та повноваженнями відповідає професії адвоката згідно даного Положення, має право із використанням найменування професії держави походження для реалізації права у відповідних галузях права держави походження та міжнародного права відкривати на території Німеччини філію, якщо його за заявою буде прийнято до палати адвокатів, яка є відповідальною за територію, на якій відкривається філія [3].

Такі адвокати, за законодавством Федеративної Республіки Німеччини (ч. 2 параграфу 208 Положення), можуть бути притягнуті до дисциплінарної відповідальності і замість виключення із адвокатури, до адвокатів іноземних держав, застосовується заборона займатися у сфері дії даного Положення юридичними питаннями інших держав, а з моменту набрання даним рішенням законної сили засуджену особу позбавляють членства у палаті адвокатів [3].

І.Ю.Гловацький зазначає, що прийнята Парламентом і Радою Європи 16 лютого 1998 року Директива № 98/5 вирішила значну кількість проблемних питань щодо адвокатської діяльності в інших державах. Так, зокрема, стаття 6 Директиви встановлює порядок дисциплінарної відповідальності адвокатів, які практикують в іншій державі. Він має виконувати як вимоги щодо адвокатів, встановлених у його державі, так і правила, записані в законодавстві держави, що приймає [4].

Відповідно до законодавства України, адвокат іноземної держави може бути притягнутий до дисциплінарної відповідальності за вчинений дисциплінарний проступок.

У разі вчинення адвокатом іноземної держави, включеним до Єдиного реєстру адвокатів України, дисциплінарного проступку він несе дисциплінарну відповідальність у порядку, передбаченому Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Адвоката може бути притягнуто до дисциплінарної відповідальності лише у порядку дисциплінарного провадження з підстав, передбачених Законом «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Здійснення дисциплінарного провадження

стосовно адвоката в особливому порядку є однією з гарантій адвокатської діяльності.

Досліджуючи проблеми, пов'язані з реформуванням інституту притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності, М.Погорецький і О.Яновська зазначають, що при застосуванні дисциплінарних стягнень за порушення Правил адвокатської етики та/або Професійних етичних (деонтологічних) норм поведінки адвокатів іноземної держави (у випадках, передбачених цими Правилами), що діють у країнах, в яких такі адвокати мають право здійснювати адвокатську діяльність, дисциплінарні органи адвокатури України мають виходити із загальних засад юридичної відповідальності, зокрема застосовувати дисциплінарні стягнення лише за винуваті порушення, оскільки щодо відносин дисциплінарної відповідальності адвокатів діє презумпція невинуватості 5].

Законодавець, надаючи визначення терміну дисциплінарне провадження, встановив, що це – процедура розгляду письмової скарги, яка містить відомості про наявність у діях адвоката ознак дисциплінарного проступку.

Відповідно до ч. 2 ст. 36 Закону, дисциплінарну справу стосовно адвоката не може бути порушено за заявою (скаргою), що не містить відомостей про наявність ознак дисциплінарного проступку адвоката, а також за анонімною заявою (скаргою) [2].

Таким чином, відсутність у скарзі (заяві) відомостей про наявність у діях адвоката ознак дисциплінарного проступку позбавляє права дисциплінарний орган адвокатури порушити дисциплінарну справу, а відтак, і здійснювати стосовно адвоката дисциплінарне провадження.

Дисциплінарне провадження стосовно адвоката іноземної держави, як і стосовно адвоката України, здійснюється кваліфікаційно-дисциплінарною комісією адвокатури за адресою робочого місця адвоката, зазначеного в Єдиному реєстрі адвокатів України.

Дисциплінарне провадження складається з таких стадій:

1) проведення перевірки відомостей про дисциплінарний проступок адвоката;

- 2) порушення дисциплінарної справи;
- 3) розгляд дисциплінарної справи;
- 4) прийняття рішення у дисциплінарній справі.

На стадіях проведення перевірки відомостей про дисциплінарний проступок адвоката та порушення дисциплінарної справи, адвокат має право надавати пояснення, отримувати протягом трьох днів дня прийняття рішення про порушення чи про відмову в порушенні дисциплінарної справи, отримувати довідку члена дисциплінарної палати КДКА, складену за результатами перевірки, оскаржувати протягом тридцяти днів з дня прийняття рішення про порушення або про відмову в порушенні дисциплінарної справи до ВКДКА або до суду.

Законом також урегульовані права адвоката під час розгляду дисциплінарної справи та прийняття рішення у справі: надавати пояснення (усні або письмові); ставити питання учасникам провадження, висловлювати заперечення; подавати докази на підтвердження своїх доводів; заявляти клопотання і відводи; користуватися правовою допомогою адвоката; отримувати протягом трьох робочих днів з дня прийняття копію рішення; оскаржувати протягом тридцяти днів з дня прийняття рішення до ВКДКА або до суду.

Таким чином, можна зробити висновок, що стадії дисциплінарного провадження, права адвокатів стосовно яких ставиться питання про притягнення до дисциплінарної відповідальності, незалежно від держави, у якій вони набули статус адвоката, мають однакове законодавче врегулювання.

Разом з тим, види дисциплінарних стягнень для адвокатів іноземної держави є відмінними від таких стягнень, що застосовуються до адвокатів України.

Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», у залежності від вчиненого адвокатом дисциплінарного проступку, передбачено застосування дисциплінарного стягнення у вигляді попередження, зупинення права на заняття адво-

катською діяльністю на строк від одного місяця до одного року, позбавлення права на заняття адвокатською діяльністю з наступним виключенням з Єдиного реєстру адвокатів України.

До адвоката іноземної держави, включеного до Єдиного реєстру адвокатів України, можуть бути застосовані дисциплінарні стягнення виключно у вигляді попередження або виключення з Єдиного реєстру адвокатів України.

Про накладення на адвоката іноземної держави дисциплінарного стягнення кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури повідомляє відповідний орган державної влади або орган адвокатського самоврядування іноземної держави, в якій адвокат отримав статус адвоката або набув право на заняття адвокатською діяльністю.

Таким чином, нормами Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» запроваджено порядок допуску до здійснення адвокатської діяльності в Україні адвокатами іноземних держав та врегульовані питання дисциплінарної відповідальності таких адвокатів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Конституція України від 28.06.1996 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 05.07.2012 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>
3. Федеральне Положення про адвокатуру Німеччини від 01.08.1959 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/pologennya/bundesrechtsanwaltsordnung-ukr.pdf>
4. Гловацький І. Ю. Адвокатура зарубіжних країн (Англія. Німеччина. Франція) : навчально-практ. посібник / І. Ю. Гловацький. – К. : Атіка, 2007. – 588 с.
5. Погорецький М. А. Адвокатура України : підручник / Погорецький М. А., Яновська О. Г. – К. : Юрінком Інтер, 2014. – 368 с.